

rá mala vystúpiť s témou *De l'histoire comtienne de la Révolution au positivisme (Od Comto-vých dejín revolúcie k pozitivizmu)* a Erika Lalíková z Univerzity Komenského v Bratislave s témou *Idey Francúzskej revolúcie v kontexte diel slovenských osvietenecov a obrodencov (Les Idées de la Révolution française dans le contexte des penseurs slovaques de l'époque des lumières et de la régénération)* sa pre náhle ochorenie nemohli konferencie osobne zúčastniť.

Konferencia sa poriadala v slovenskom a vo francúzskom jazyku, pričom poslucháči mali k dispozícii tlmočníkov. Okrem obsažných prednášok organizátori konferencie kládli dôraz aj na akademickú diskusiu, ktorá nasledovala po každej prednáške. Všetky francúzske prednášky boli tímom prekladateľov vopred preložené do slovenského jazyka. Výstupy z konferencie budú publikované v roku 2013 v monografii, ktorú Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre pripravuje v spolupráci s Université de Savoie vo Francúzsku.

Tomáš Pružinec
Richard Šťahel

KLASICKÁ TAOISTICKÁ TEÓRIA BYTIA AKO ZAUJÍMAVÁ INŠPIRÁCIA PRE SÚČASNOSŤ

Správa z troch minuloročných podujatí, venovaných tejto téme v USA, Číne a Českej republike

V rámci práce na grantovom vedeckom projekte *Lao c' a proces vzniku Tao Te ťingu*, 2. diel, som dostala minulý rok príležitosť referovať o záveroch svojich filozofických analýz na troch zahraničných filozofických podujatiach zaoberajúcich sa témou uvedenou v nadpise.

Prvým z nich bolo filozofické sympóziu usporiadané Svetovou filozofickou spoločnosťou pre komparáciu čínskej a západnej filozofie (ISCWP) dňa 18. 4. 2011 v Centre pre komparatívnu filozofiu Štátnej univerzity v San José (Center for Comparative Philosophy of San Jose State University) v USA. Na sympóziu po jeho otvorení vtedajším predsedom tejto spoločnosti a zároveň riaditeľom ich Centra pre komparatívnu filozofiu prof. Bo Mouom vystúpili popri domácich i amerických profesoroch a doktorandoch aj piati zahraniční účastníci so svojimi komparatívne zameranými príspevkami: Mario Wenning z Frankfurtskej univerzity s príspevkom *Heidegger and Zhuang Zi on the Nonhuman: Towards a Transcultural Critique of (Post)humanism (Heidegger a Čuang c' o mimoludskom: Príspevok k transkultúrnej kritike (post)humanizmu)*, Ava Chung z Tchajwanskej národnej univerzity s príspevkom *Metaphors in Indirect Speech Acts in Dao-de-Jing (Metafory vyjadrené v nepriamej reči v Tao Te ťingu)*, Xu Changfu zo Sünjatsenovej univerzity v ČĽR s príspevkom *Constructive Engagement of Marxist and Daoist Conceptions of Nature (Konštruktívna podobnosť a ústretovosť marxistickej a taoistickej koncepcie prírody)*, Lin Rongjie zo Siamenskej univerzity v ČĽR s príspevkom *Egalitarian Thought in Dao-De-Jing (Idea rovnostárstva v Tao Te ťingu)* a autorka tejto správy s príspevkom *The Metaphysical Vision in Dao De Jing and the Modern Knowledge of the Fundamental Being (Metafyzická vízia Tao Te ťingu a dnešné poznatky o podstate bytia)*.

Celková atmosféra tohto podujatia najmä svojimi zanietými argumentáciami i proti-

argumentáciami na tému vnímania svetovej filozofie ako celku a v rámci riešenia globálnych svetových problémov už akceptovania a oboznamovania sa aj s inými než len západným filozofickými názormi či teologickými dogmami vyústila nakoniec do akejsi nepísanej dohody. V jej rámci Jensen Chung, globálne orientovaný americký filozof s čínskymi koreňmi, veľmi zaujímavovo zdôvodnil, ako môže filozofický taoizmus ešte aj dnes (alebo práve dnes) prispievať k lepšiemu sformulovaniu modernej teórie medziľudského porozumenia a komunikácie v celosvetových rozmeroch globálnej koexistencie ľudstva.

V októbri toho istého roku usporiadala Svetová taoistická asociácia v poradí už 2. celosvetové taoistické fórum,¹ na ktoré pozvala okrem vyše dvetisíc aktívnych vyznávačov taoistickej filozofie a jej životného štýlu aj päť vybraných hostí zo Západu. Najdôležitejším z týchto hostí bol Martin Palmer, v súčasnosti ekologický radca britského princa Charlesa a zároveň hlavný hovorca ARC (Alliance of Religions and Conservation), založenej princom Filipom. Vo svojej prednáške *Daoism and the Sustainable World (Taoizmus a udržateľný svet)* zdôraznil, že „ľudia dnes stoja pred úlohou udržať veľmi krehkú rovnováhu medzi jin-jangovou polaritou bytia na Zemi a ak ju porušíme, celý svet skolabuje“. Podľa neho by bolo preto nanajväčšie rozumné využiť ekologický potenciál taoistického humanizmu, ktorý ponúka úplne iný spôsob prístupu človeka k životnému prostrediu než dnešný západný utilitarizmus. Zároveň vyzdvihol mnohé konkrétne príklady taoistickej koexistencie a spolupráce s prírodou.

Ďalším zahraničným hosťom fóra bol holandský predstaviteľ svetovej nadácie The Ecological Management Foundation Allerd Stikker, ktorý podobne ako Martin Palmer zdôraznil význam taoistického svetonázoru pre záchranu súčasného životného prostredia pred jeho hroziacim kolapsom. V rámci svojej prednášky *The Nature of the Tao and Sustainable Development: Observations by a Visitor from Europe (Prírodná povaha Cesty Tao a udržateľný vývoj: postrehy návštevníka z Európy)* zároveň poukázal na nutnosť akceptovania tzv. Harvardského dokumentu,² ktorý na základe inšpirácií z taoistickej filozofie ponúka svetu radikálnu zmenu nášho vzťahu k prírode i k vesmíru na základe úplne nového svetonázoru, v rámci ktorého je ľudstvo súčasťou živého organizmu bytia Univerza. V záujme toho sme povinní starať sa o pozemskú i vesmírnu realitu ako o svoje telo, lebo všetci sme živými formami a vnútornými bunkami jedného nekonečného božského organizmu, ktorý možno nazvať i telom Boha.

Ostatní traja boli organizátormi vybratí sinológovia, zaoberajúci sa dlhodobou výskumom metafyzických základov tejto čínskej životnej filozofie: austrálska filozofka a sinologička Barbara Hendrichske, ktorá v doktorskej dizertačnej práci už dávnejšie podrobne analyzovala knihu *Wenzi*, zachytávajúcu približne dvadsať Lao c'ových veľmi zaujímavých filozofických prednášok; ďalej český sinológ Rostislav Fellner, veľmi netradičným spôsobom skúmajúci a prekladajúci Lao c'ovo dielo *Tao Te t'ing* na základe pôvodných pravekých piktogramov čínskeho ideografického písma, a napokon autorka tejto správy, už vyše dvadsať rokov sa venujúca (pôvodne spolu s Egonom Bondym) filozofickým analýzám a prekladu všetkých dochovaných i archeológmi novoobjavených kópií rôznych podôb tohto najvýznamnejšieho a dodnes najprekladanejšieho čínskeho filozofického diela. Popri prednáškových sekciami (takmer

¹ 1. zasadnutie svetového taoistického fóra v apríli r 2007 začalo v Si'ane, v provincii Šensi, ČĽR a potom pokračovalo v Hongkongu.

² V r. 2001 vyšiel v Harvard University Press pod názvom *Taoism and Ecology*.

šesťstostranový zborník zachytávajúci ich obsah³ usporiadatelia Fóra každému odovzdali už pri prezentácii) malo fórum pre nás, cudzincov, aj ďalší neopakovateľný význam, a to výstup na najjužnejšiu z piatich hlavných taoistických posvätných hôr, horu Cheng.

Posledným z trojice minuloročných filozofických podujatí, na ktoré som bola pozvaná, sa konalo v dňoch 28. – 29. 12. 2011 vo Sv. Jane pod Skalou⁴ Sympóziium malo názov *Starý Mistr a trvalá udržateľnosť*. Účasť na ňom bola nielen sinologicky, ale aj filozoficky o to prínosnejšia, že sme sa tam stretli s krúžkom českých prírodovedcov, ktorí spolu s českým sinológom Rostislavom Fellnerom už roky sondujú text Lao c'ovho diela jednak z hľadiska etymologického pôvodu jeho jednotlivých čínskych znakov, jednak z hľadiska jeho ekologického významu pre dnešný svet. Všetci sú zároveň členmi českého Centra ekologického výskumu a výchovy vo Sv. Jane pod Skalou, ktoré sa zaoberá modernými environmentalistickými koncepciami záchrany a trvalej udržateľnosti prírodného prostredia. V rámci toho každoročne usporadúvajú sympóziá a vydávajú prírodovedecky i taoisticko-sinologicky rôzne modifikované ročenky periodika *Fragmenta Ioannea Collecta*. Ich snahou je aktivizovať záujem českej verejnosti o rozumné súžitie človeka s prírodou, a tak sa v tom duchu niesli popri špecificky sinologických prednáškach aj všetky filozofické a prírodovedecké príspevky. Môj príspevok mal názov *Lao c'ove metafyzické vízie, zverejnené v knihe Wen c', v komparácii s modernými prírodovedeckými poznatkami o podstate bytia*, a práve prítomnosť českých prírodovedcov mi veľmi pomohla utriediť si a podrobne s nimi prediskutovať mnohé nové prírodovedecké fakty a objavy, zaoberajúce sa podobnými otázkami, týkajúcimi sa podstaty bytia.

Všetky tieto minuloročné skúsenosti ma upevnili v presvedčení, že čoraz serióznejšia spolupráca moderných filozofov nielen s prírodovedcami a ekológmi, ale aj s tradičnými významnými ďalekovýchodných životných filozofií sa dnes už vo svete stáva veľmi aktuálnou témou. Ignorovať toto filozofické smerovanie a eurocentricky neoblomne zotrvávať v hraniciach štúdia výlučne európskej filozofie, ponechávajúc základné svetonázorové otázky len na interpretáciu monoteistických teológov, môže byť až veľmi tragickým zužovaním našich svetonázorových obzorov.

Marina Čarnogurská

SPRÁVA Z KONFERENCIE *LUDSKÁ PRIRODZENOSŤ: ROZUM, VÔĽA, CIT (K 300. VÝROČIU NARODENIA J.-J. ROUSSEAU)*

Slovenské filozofické združenie pri Slovenskej akadémii vied usporiadalo v dňoch 4. – 6. októbra 2012 na Smolenickom zámku pri príležitosti 300 výročia narodenia J.-J. Rousseau medzinárodnú konferenciu. Konferencia bola spojená s Valným zhromaždením SFZ, na ktorom bol zvolený nový výbor na nasledujúce funkčné obdobie.

³ Pozri: The proceedings of The 2nd International Taoist Forum: *Zun Dao gui De he xie gong sheng* in Hengyang, vydanom vydavateľstvom Zongjiao wenhuachuban shi, Peking 2011, ČĽR.

⁴ Česká prírodná rezervácia mimoriadneho botanického významu.